

Nieuwe vacature- indicatoren

Doel, achtergrond en samenstelling

Floris van Ruth en Roberto Wekker

Publicatiedatum CBS-website: 21 maart 2011

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
**	= nader voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2010–2011	= 2010 tot en met 2011
2010/2011	= het gemiddelde over de jaren 2010 tot en met 2011
2010/'11	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2010 en eindigend in 2011
2008/'09–2010/'11	= oogstjaar, boekjaar enz., 2008/'09 tot en met 2010/'11

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress
Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag
TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen
Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen
E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet
www.cbs.nl

1. Inleiding

De vacature-indicatoren zijn een nieuw CBS-product. Het doel is een snelle, eerste indicatie te geven van de richting van de ontwikkeling (absolute jaarveranderingen) van de vacatures van alle economische activiteiten en verschillende bedrijfstakken. Omdat de vacature-indicatoren gebaseerd zijn op sentimentindicatoren uit de diverse conjunctuurtesten, zijn ze direct aan het eind van de maand beschikbaar en dus actueel. Dit is ook de enige bron van voorloop, de ontwikkelde indicatoren gaan verder vrijwel gelijk op met de ontwikkeling van de vacatures, een kwartaalstatistiek. Samen met de maandelijkse verschijningsfrequentie betekent dit een belangrijke actualisering van de informatie over de vacatureontwikkeling. In paragraaf 2 wordt achtergrondinformatie gegeven over de vacature-indicator en in paragraaf 3 wordt in het kort de constructiemethodiek uitgelegd. Ten slotte wordt in paragraaf 4 verteld hoe, met welke conjunctuurtestindicatoren, de nieuwe CBS-vacature-indicatoren zijn samengesteld.

2. Doel en achtergrond van de vacature-indicatoren

Maandelijks geven de vacature-indicatoren een snelle indicatie van de absolute verandering in het voorafgaand jaar van het aantal vacatures. En dit gedurende de drie maanden van het lopende verslagkwartaal waarvoor ruim een maand later de vacatures bekend zijn. De snelle beschikbaarheid is niet de enige reden waarom er gekozen is om de indicatoren te baseren op de verwachtingsenquêtes. De arbeidsvraag van het bedrijfsleven zal een sterke en directe relatie hebben met de bedrijfseconomische ontwikkelingen. Hiernaar wordt in de conjunctuurtesten expliciet gevraagd. Bovendien zijn er directe vragen over het personeelsbestand. Er wordt niet getracht een kwantitatieve raming te geven. De ontwikkelde indicatoren geven een kwalitatieve indicatie van de ontwikkeling van de vacatures. Naast een indicator voor de ontwikkeling van de vacatures van alle economische activiteiten zijn er ook vacature-indicatoren ontwikkeld voor de bouw, de industrie en commerciële dienstverlening. Dit betekent dat het ook mogelijk is om indirect een vacature-indicator te construeren voor alle economische activiteiten die gebaseerd is op vacature-indicatoren van bepaalde bedrijfstakken .

3. Constructie van de vacature-indicatoren

Van verschillende Conjunctuurtesten zijn relevante indicatoren gebruikt voor het volgen van de vacatureontwikkeling. Over het algemeen is het (voor seizoeninvloeden gecorrigeerde) saldo gebruikt. Dit is het verschil van het percentage deelnemers dat een verbetering of een verslechtering heeft gemeld voor een conjunctuurindicator. Daarnaast is soms ook het indexcijfer gebruikt van de totale orderpositie. Dit is een maat voor het aantal maanden werk in voorraad die ondernemers enten op de beschikbare productiecapaciteit in hun bedrijf (machines en bemensing). Van deze indicator zijn procentuele jaarmutaties gebruikt. De vacature-indicator is het rekenkundige gemiddelde van de indicatoren die geselecteerd zijn voor een bepaalde bedrijfstak.

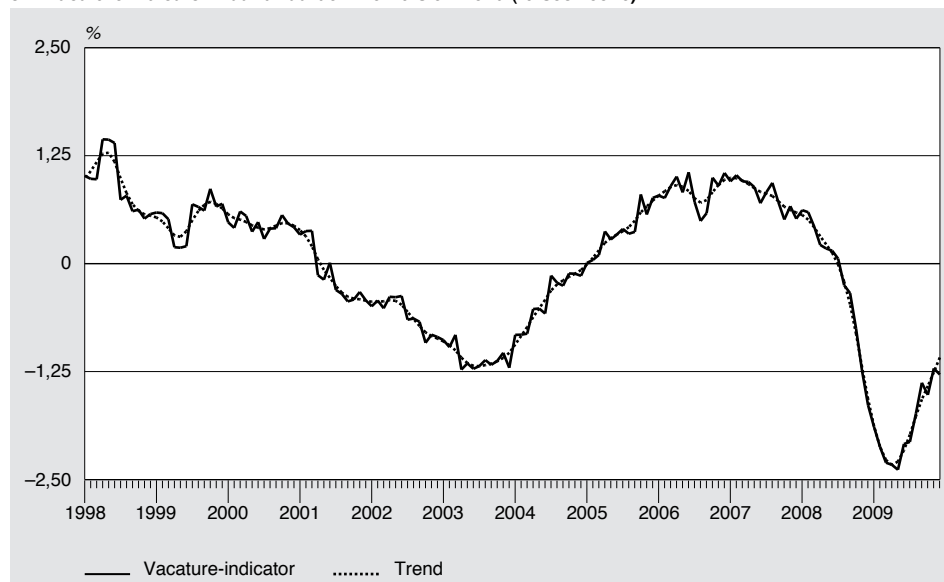
Voor de bouwnijverheid en de indirecte vacature-indicator van alle economische activiteiten is echter een *gewogen* rekenkundig gemiddelde gebruikt. Voor de bouw is dit gedaan omdat er met twee bouwbranches een conjunctuurmeting voor de hele bouw wordt verricht. Dit zijn de Burgerlijke en Utiliteitsbouw en de Grond-, Wegen- en Waterwerken. Deze twee branches zijn samen representatief voor de bouwnijverheid. Daar de B&U een grotere bijdrage heeft in de bruto toegevoegde waarde van de bouw dan de GWW, wordt deze branche dito gewogen in de vacature-indicator van de bouwnijverheid. In deze vacature-indicator worden de bouwindicatoren voor twee derde en die van de bouwmaterialenindustrie, sterk gelieerd aan de bouw, voor een derde meegeteld.

Voor het totale aantal vacatures, dus van alle economische activiteiten, zijn er twee varianten geconstrueerd. De eerste variant, de directe, is het rekenkundige gemiddelde van een aantal geselecteerde losse conjunctuurindicatoren uit verschillende bedrijfsklassen. Zo zijn de andere vacature-indicatoren ook geconstrueerd. De tweede variant voor het totale aantal vacatures is gebaseerd op de vacature-indicatoren van de industrie, de bouw en de commerciële dienstverlening. Deze worden gewogen met hun aandeel in het totale aantal vacatures van deze drie sectoren en vervolgens opgeteld. Het resultaat van deze indirect berekende variant lijkt heel sterk op de direct berekende variant. Door het wat rustiger beeld en soms een iets scherpere omslagindicatie is de indirecte variant informatiever.

Bij de samenstelling wordt de amplitude van alle conjunctuurtestindicatoren genormaliseerd met behulp van hun gemiddelde en standaardafwijking. Na correctie voor seizoeninvloeden zijn er nog toevallige schommelingen in de maandwaarden die op korte termijn het zicht op de onderliggende ontwikkeling kunnen vertroebelen. Met een lokale lineaire trendmethode wordt deze ruis verwijderd.

Door de ruis te verwijderen wordt dus de indicatieve waarde van de vacature-indicator verhoogd. Wel hebben de eindwaarden maandelijks een kleine bijstelling. Maar dit nadeel wordt ruimschoots gecompenseerd doordat de gladgestreken vacature-indicator een scherpere en stabielere indicatie geeft van de vacaturerealisaties.

3.1 Vacature indicator maandwaarden met ruis en trend (ruiscorrectie)

In de volgende paragraaf wordt de samenstelling van de verschillende vacature- indicatoren besproken. Alle vacature-indicatoren zijn gebenchmarkt aan een kwantitatieve tegenhanger in de bedrijfstak, namelijk het aantal openstaande vacatures (absolute jaar-mutaties).

4. Vacature-indicatoren: totaal en bedrijfstakken

Er zijn vacature-indicatoren geconstrueerd voor alle economische activiteiten (totaal genoemd), de bouwnijverheid, de industrie en de commerciële dienstverlening.

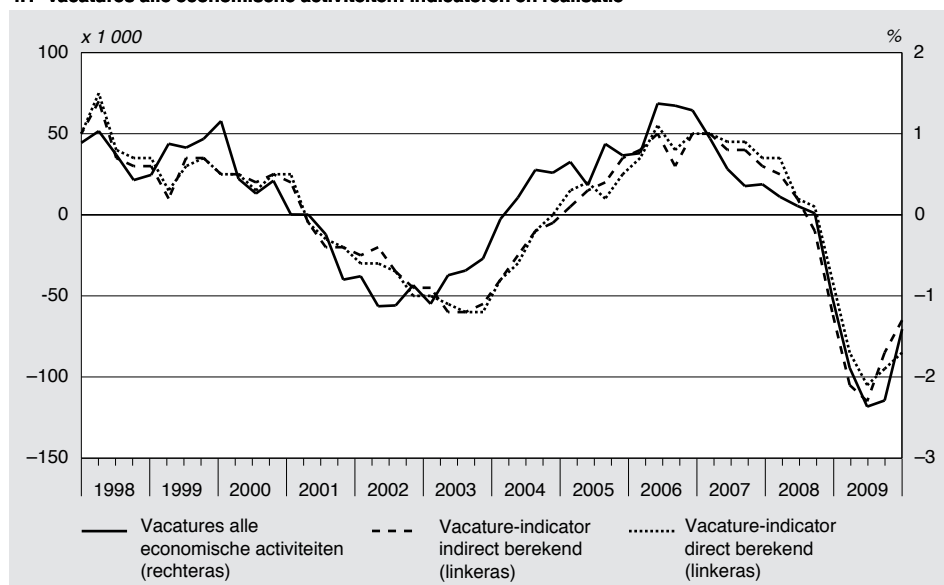
4.1 Totale vacature-indicator

De totale vacature-indicator kan direct, volgens de gebruikelijke procedure worden samengesteld, met indicatoren uit de verschillende Conjunctuurtestenquêtes (tabel 4.1). Een andere mogelijkheid is om de totale vacature-indicator indirect te berekenen met de vacature-indicatoren van de industrie, de bouw en de commerciële dienstverlening. Het betreft een vacature-indicator die wordt gewogen met het relatieve vacature-aandeel van deze drie bedrijfsklassen. De direct en indirect berekende totale vacature-indicator zijn gecorreleerd met de referentiereeks. Zowel de directe als indirecte variant correleert voor 0,91 met absolute jaaromzet van de totale vacatures (figuur 4.1). Deze correlatie bleek uit de periode 1998–2009.

Tabel 4.1
Conjunctuurindicatoren totale vacature-indicator direct

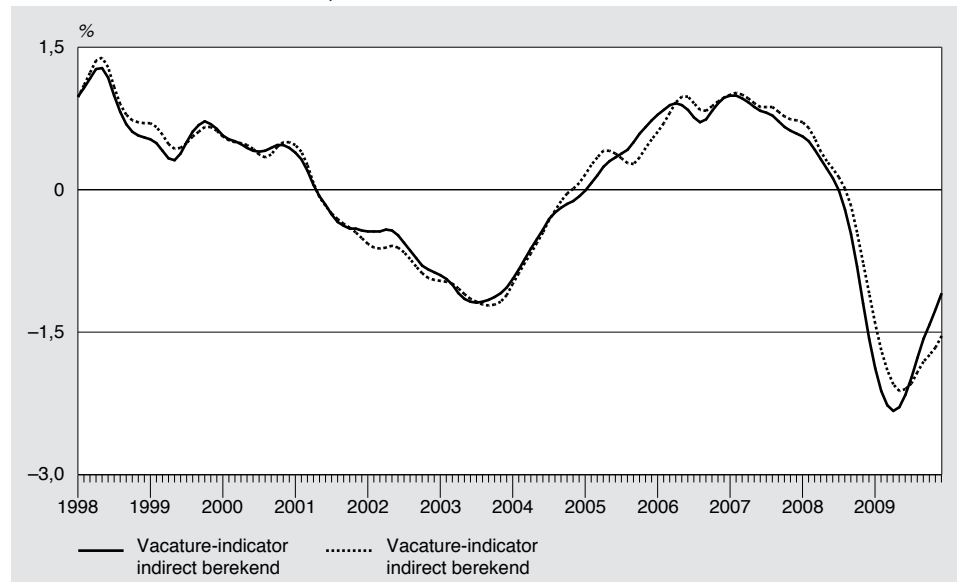
Conjunctuurtest	Gebruikte indicatoren
Uitzendbureaus	Ontwikkeling personeelssterkte, saldo
Zakelijke dienstverlening	Verwachting personeelssterkte, saldo
Burgerlijke en utiliteitsbouw	Ontwikkeling bedrijvigheid, saldo
Verwerkende industrie	Orderpositie totaal, index
Computerservice- en informatie technologie	Verwachting omzet, saldo
Computerservice- en informatie technologie	Ontwikkeling personeelssterkte, saldo

4.1 Vacatures alle economische activiteiten: indicatoren en realisatie

Tussen de twee varianten bestaat dus een zeer sterke gelijkheid maar over het algemeen loopt de indirect berekende vacature-indicator iets stabielier dan die berekend volgens de directe methode. Zo werd de laatste snelle daling (2008) en het snelle herstel (2009) van de totale vacatures door de indirect berekende totale vacature-indicator sneller en scherper geïndiceerd (zie ook figuur 4.2). Het omslagpunt in 2003 treedt eerder op in de indirect berekende variant.

4.2 Maand totale vacature-indicator, direct en indirect

4.2 Vacature-indicator verwerkende industrie

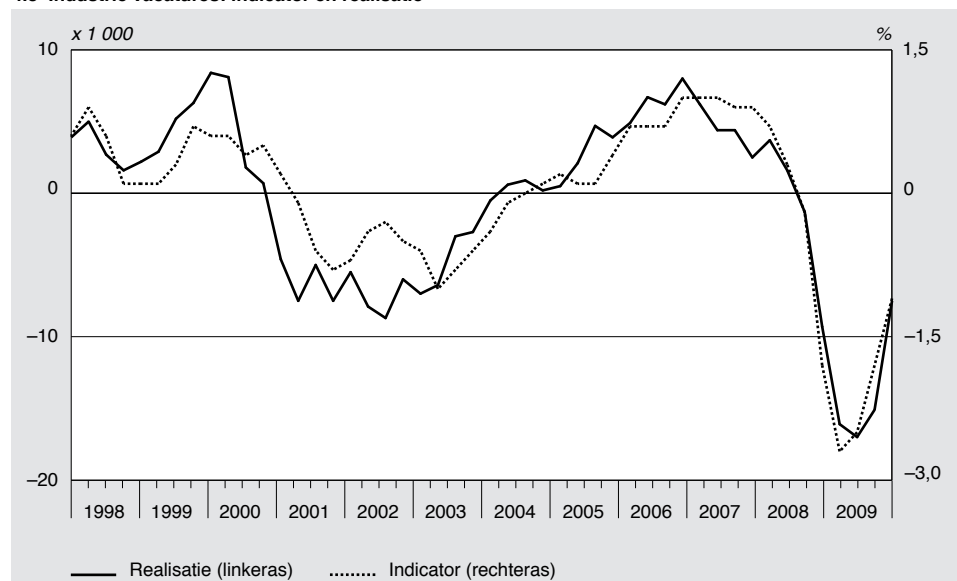
In tabel 4.2 is vermeld welke conjunctuurtestindicatoren zijn gebruikt voor de constructie van de vacature-indicator van de industrie.

Tabel 4.2
Conjunctuurindicatoren vacature indicator industrie

Conjunctuurtest	Gebruikte indicatoren
Industrie	Verwachting personeelssterkte, saldo
Industrie	Orderontvangst totaal, saldo
Industrie	Verwachting bedrijvigheid, saldo
Industrie	Orderpositie totaal, index
Uitzendbranche	Verwachting personeelssterkte, saldo

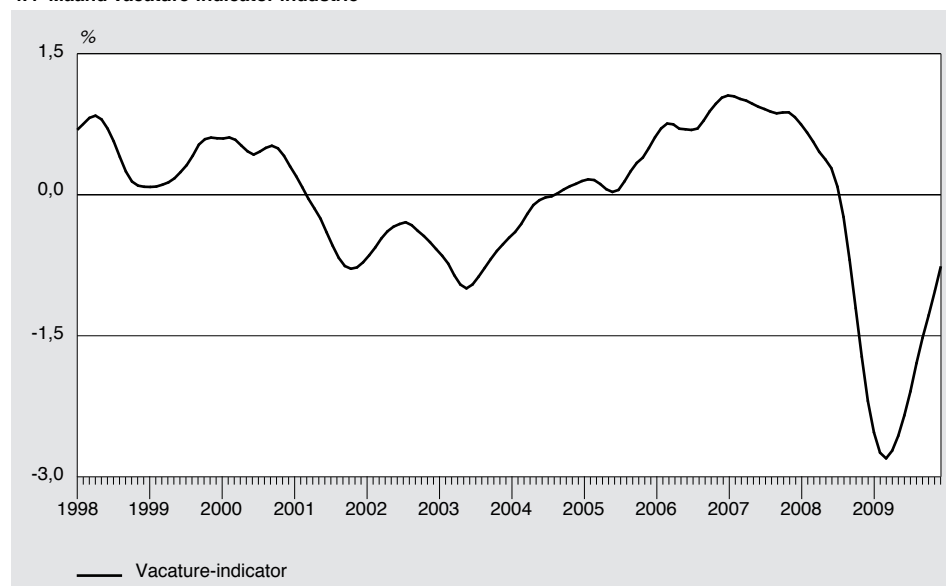
De vacature-indicator is het ongewogen rekenkundige gemiddelde van deze vijf indicatoren. Met kruiscorrelatie berekend over 1998-2009 is het statistische verband tussen de vacature-indicator en de vacature realisaties vastgesteld (figuur 4.3). De historische samenhang van 0,91 is zeer hoog. De vacature-indicator loopt gemiddeld niet voor of

4.3 Industrie vacatures: indicator en realisatie

achter op de vacature ontwikkeling. De omslagpunten van de twee vacaturereeksen vallen bovendien goed samen.

4.4 Maand vacature-indicator industrie

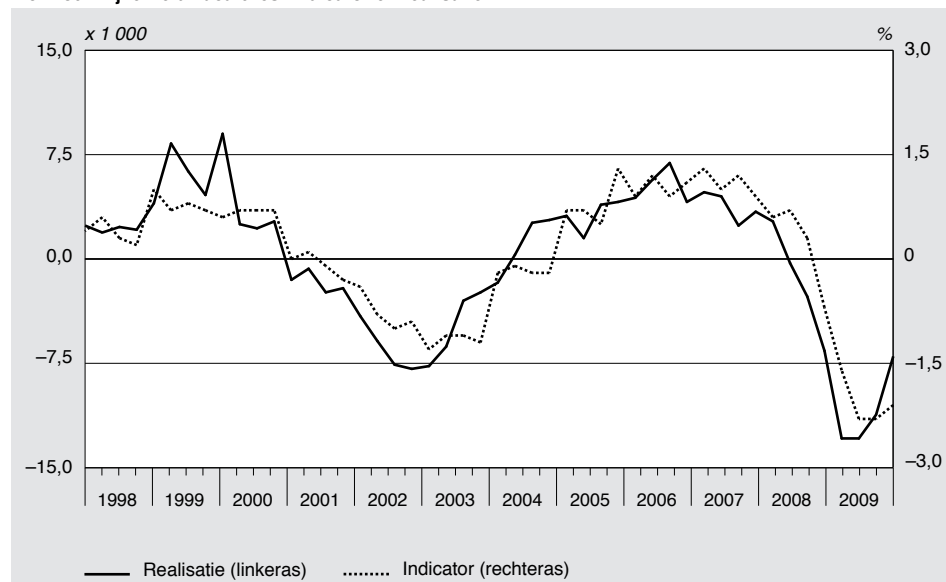
4.3 Vacature-indicator bouwnijverheid

In tabel 4.3 staan de gebruikte conjunctuurtestindicatoren waarmee de vacature-indicator voor de bouwnijverheid is samengesteld. Ook in de bouwnijverheid is de correlatie tussen de indicator en de realisatie van vacatures zeer hoog (0,90) en ook hier is er geen sprake van dat de indicator historisch gezien voor- of achterloopt. De omslagen van de indicator en die van de vacature realisaties liggen dicht op elkaar.

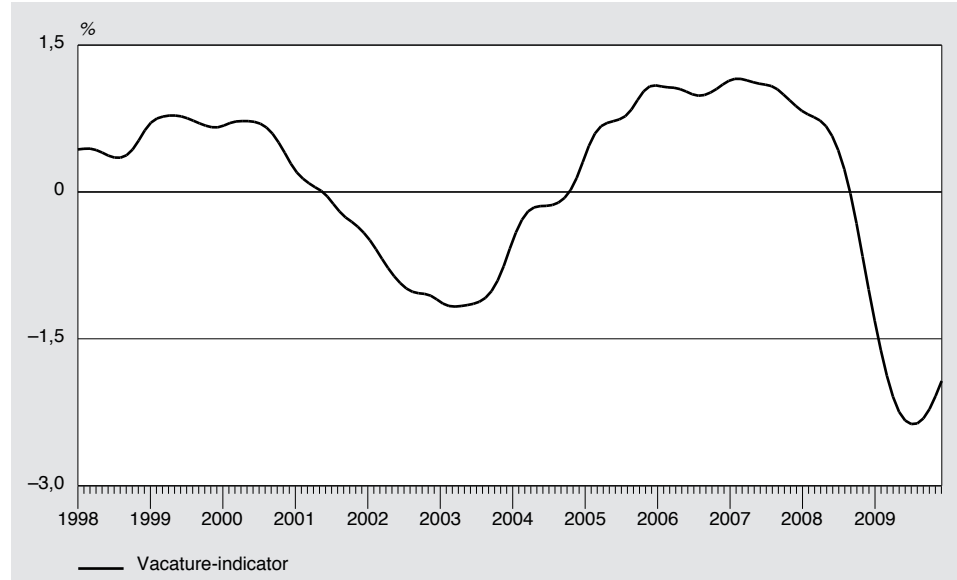
Tabel 4.3
Conjunctuurindicatoren vacature indicator bouwnijverheid

Conjunctuurtest	Gebruikte indicatoren
Burgerlijke en utiliteitsbouw	Bedrijvigheid ontwikkeling, saldo
Burgerlijke en utiliteitsbouw	Aantal maanden onderhanden werk
Grond-, wegen- en waterwerken	Bedrijvigheid ontwikkeling, saldo
Grond-, wegen- en waterwerken	Verwachting personeelssterkte, saldo
Bouwmateriaalindustrie	Orderpositie totaal, index

4.5 Bouwnijverheid vacatures: indicator en realisatie

4.6 Maand vacature-indicator bouwnijverheid

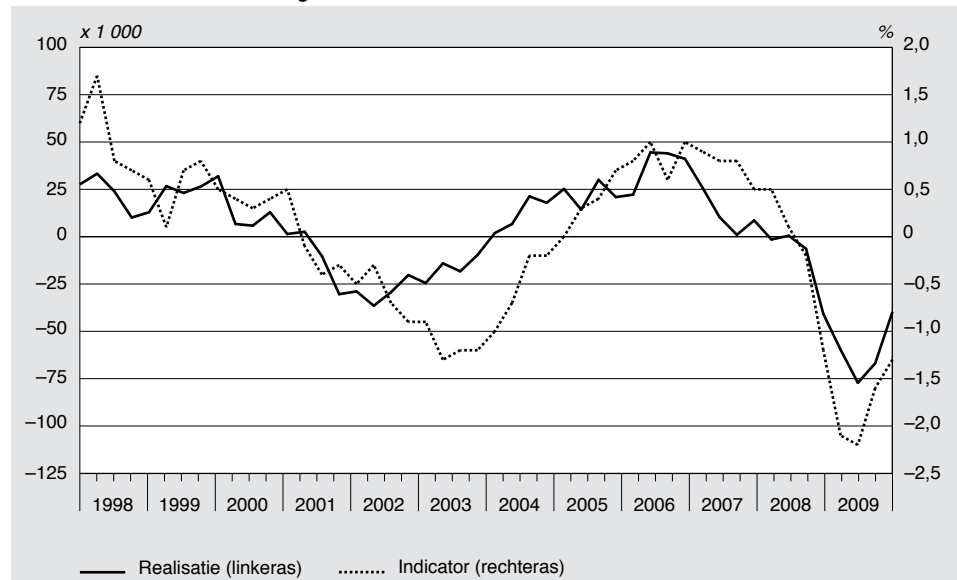
4.4 Vacature-indicator commerciële dienstverlening

Voor de commerciële dienstverlening zijn conjunctuurindicatoren gebruikt uit de zakelijke dienstverlening en de verwerkende industrie (tabel 4.4). De correlatie van deze vacature-indicator met de referentiereeks is zeer hoog (0,89). De omslagen van de vacature-indicator vallen samen in 1998 en 2007, een enkele keer komt wat later (2003) en een enkele keer eerder (2009) vergeleken met die van de referentiereeks.

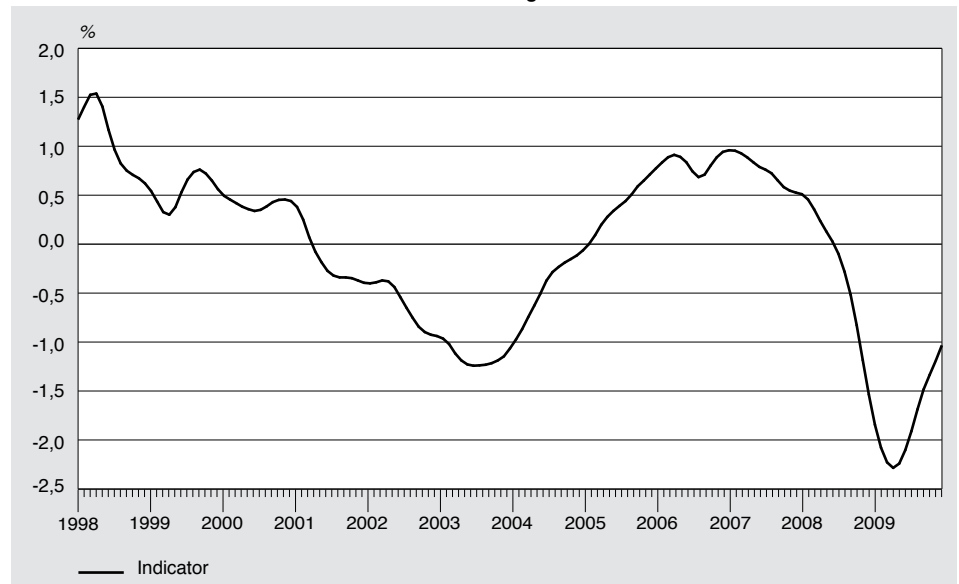
Tabel 4.4
Conjunctuurindicatoren vacature indicator commerciële diensten

Conjunctuurtest	Gebruikte indicatoren
Uitzendbureaus	Ontwikkeling personeelssterkte, saldo
Zakelijke dienstverlening	Verwachting personeelssterkte, saldo
Uitzendbureaus	Verwachting personeelssterkte, saldo
Verwerkende industrie	Orderontvangst totaal, saldo
Overige zakelijke dienstverlening	Ontwikkeling personeelssterkte, saldo
Computerservice- en informatietechnologie	Verwachting omzet, saldo
Overige zakelijke dienstverlening	Verwachting personeelssterkte, saldo
Computerservice- en informatietechnologie	Verwachting personeelssterkte, saldo

4.7 Commerciële dienstverlening vacatures: indicator en realisatie

4.8 Maand vacature-indicator commerciële dienstverlening

Bron

Van Ruth, Floris J. en Wekker, Roberto, 2009. 'Monthly employers' sentiment indicators; doing more with business survey data'. CBS discussionpaper 09009. www.cbs.nl Url: <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/1459ED14-E741-4384-94B4-1252AA4B11F7/0/200909x10pub.pdf>